

тоја СПИСАНИЕ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО
И РУРАЛЕН РАЗВОЈ

ЗЕМЈА

октомври 2009 број 48

www.ffrm.org.mk

цена: 50 ден.

**ТРАКТОР ЗА
ПРОФИСИОНАЛНИ
КОРИСНИЦИ**

**ОДГЛЕДУВАЊЕТО ЛЕШНИЦИ
- ИСПЛАТЛИВ БИЗНИС**

**МАКЕДОНСКИ ЖЕЛКИ
НА ЕВРОПСКИТЕ ПАЗАРИ**

**ТРАДИЦИЈАТА
ПРОДОЛЖУВА**

Предлог-програма на ФФРМ за субвенционирање 2010

FOCUS-ирај се на опремата.

FordFocus 1.4i 16V со 3 врати

11.100 Eur
(682.650.00 ден.)

Опрема: Воздушни перници за возач и совозач, странични воздушни перници, ABS со EBD, затемнети стакла, серво управувач, клима уред, електрично задвижување на предни стакла, централно далечинско заклучување, имобилајзер, нивелирање на фарови, волан подесив по висина и длабочина, мануелно подесување на возачко седиште по висина, електрични и загревани ретровизори во боја, патен компјутер, темпомат, кожен волан, предни светла за магла, радио CD со 6 звучници и команди покрај волан.

Comfort пакет: Алуминиумски бандажи 16" со 5 крака, двозонски автоматски клима уред, автоматски светла, електрохроматски ретровизор, сензор за дожд, Follow me home светла, за доплата од само 500 Еур (30.750 ден.)

АвтоцентарБТ
Битола
047/203 535

Амбасадор
Охрид
046/262 800

Ве-Го Авто
Прилеп
048/433 317

Ко-Ко Компани
Тетово
044/350 400

Тето-Со
Кавадарци
043/412 858

Ник Моторс
Струмица
034/340 833

Инбесо Кар
Гевгелија
034/218 902

Feel the difference

Ми-Да Моторс Скопје
02/3073 103

ОСИГУРАЈТЕ ЈА ИНВЕСТИЦИЈАТА
НА ВАШИОТ ЖИВОТ ВО СИГУРНА КОМПАНИЈА

 UNIQA
Осигурување на Новата Генерација.

Организација или дезорганизација

Помина главната берба. Се собра грозјето, гравот, домати, пиперките... Но, некако, бербата не се одвива најдобро за земјоделците.

Лозарите излегоа на протести. Грозјето им се откупуваше по мизерни цени. „Најлоша година за нас“, велат лозарите.

Сличен е ставот на сите земјоделци.

1. Каде е проблемот, во економската криза или во нашата дезорганизација?

Точно е дека големо влијание има рецесијата, но сепак поголем удел има дезорганизацијата.

Потребна е стратегија за решавање на проблемите и отворање нови пазари.

2. Но, долго време ги бараме тие пазари и никако да ја отвориме нивната врата?

Изгледа причината е повторно нашата дезорганизација. Не реагираме навреме, туку секогаш во последен час. Решението не треба да се бара кога започнува бербата, тоа се прави неколку месеци порано. Затоа е потребно здружување и обединување на земјоделците.

3. Колку се обединети земјоделците во РМ?

Има здружувања, ама нема организација. Со фармерите се манипулира од страна на лица кои не се земјоделци. Тука се прави најголемата дезорганизација.

4. Како помагаат релевантните институции во сето ова?

Сега се преговара со сите таканаречени земјоделски здруженија, без да се внимава дали се тие земјоделци или бизнисмени или, пак, лица од сема други професии.

И повторно имаме дезорганизација.

5. На сите прашања што ги поставив, некако, се добива одговор - дезорганизација.

Овој заклучок нека биде поттик да се најде решение на дезорганизацијата и конечно да имаме планско производство на земјоделски култури, поквалитетни производи, поголеми количества, сигурен пласман и реално утврдени цени.

Нека ни е среќно и берикетно

Со почит,

Билјана Петровска - Митревска

Настани
ФФРМ партнер -
организација на Копа -
кожека

5

Бамја
ТЕШКА И СПЕЦИФИЧНА,
НО ИСПЛАТЛИВА РАБОТА

13

Земјоделски бизнис
ОД ПИПЕРКА ДО
ЦРВЕН ПИПЕР

14

Љупче Станковски,
пчелар од Велес
СО СЕЛЕЊЕ ДО ДОБАР
ПРИНОС

19

Агроалтернатива
МАКЕДОНСКИТЕ ЖЕЛКИ
НА ЕВРОПСКИТЕ ПАЗАРИ

20

Списанието е финансиски поддржано од Шведската агенција за меѓународен развој. Оваа помош се состои и од директно пренесување на искуствата и знаењата од фармерите во Шведска на фармерите во Македонија преку проектот Поддршка на земјоделските здруженија во Република Македонија - СФАРМ.

Списанието „Моја земја“ излегува месечно и е во сопственост на Федерацијата на фармери во Република Македонија. Првиот број излезе како организациски билтен на ФФРМ во април 2003 година, а од декември 2006 се дистрибуира како месечно специјализирано списание за земјоделство и рурален развој.

Моја земја
октомври 2009
Издавач:
ФФРМ Медиа
Ул. Гиго Мијаловски
Бр. 3, 1000 Скопје
Тел/Факс: 02 3099042
e-mail: trajan.dimkovski@ffrm.org.mk

Број на жиро сметка:
250-0050000485-38 Инвест банка
380-1-645333 001-46 Прокредит банка

Извршен директор и главен и одговорен уредник
Трајан Димковски
trajan.dimkovski@ffrm.org.mk

Уредник и новинар
Билјана Петровска Митревска
biljana.petrovska@ffrm.org.mk
Маркетинг и дистрибуција
Благојче Најдовски 070/937132
blagojche.najdovski@media.ffrm.org.mk,
pcelaveles@yahoo.com

Фото вест - насловна
Благојче Најдовски
Лектор
Верица Неделкоска
Новинари
Берта Китинска
Јулија Малинова
Алмира Папиќ
Антоанела Димитриевска

Стручни соработници
проф. д-р Драги Таневски
Ранкица Божиноска
Панче Иванов
Соработници
Ѓоко Данаилов
Марија Ѓошева Ковачевиќ
Дајана Јанева
Стојанче Анастасов
Дизајн
Бригада дизајн - Скопје
Печати
Пропоинт Скопје
Моја земја: mojazemja@gmail.com
Веб страна: www.ffrm.org.mk

Почитувани читатели, сите сугестии, забелешки, прашања и критики, Ве молиме, да ги испраќате на маил адресите наведени во импресумот. Со тоа ќе влијаете на квалитетот на содржината и ќе добиете информации за ваше подобро и поквалитетно земјоделско производство или развој на средината. Затоа, редакцијата Ве охрабрува да ни пишувате.

НОВИ ПАЗАРИ - РЕШЕНИЕ ЗА ГРОЗЈЕТО

За да започнеме да ги решаваме нашите проблеми, мора да функционираме стратешки, со однапред дефинирани цели и активности

Оваа година цените на земјоделските производи се многу ниски во сите земјоделски сектори. За некои производи, како што е грозјето, цената не се променила 15 години. Секогаш кога се преговара, на состаноците со винариите се договараме едно, а во реалноста се реализира друго. Тоа е така затоа што немаме документ со којшто ќе се обврзат двете страни да го почитуваат договорот и цената која е определена. Тоа треба да биде регулирано законски, односно во Законот за вино да има одредба која ќе ги обврзе двете страни да склучат договор. Оваа одредба многу помогна кај тутунот, затоа бараме да биде дел и од Законот за вино.

Од друга страна, треба да започнеме да делуваме и со активности за поголем извоз на македонските земјоделски производи.

Време е да се отстрани старата практика: увозот да е поголем од извозот. Тоа може да се направи само со заеднички сили во кои ќе бидат вклучени сите засегнати страни.

Федерацијата на фармери во Република Македонија започна да работи на овој проблем стратешки, со цел да се отворат нови пазари.

Остварени се средби со бугарската амбасада, албанската амбасада и амбасадата на Црна Гора со цел да се излезе во пресрет на решавањето на проблемот со ниската цена на винското грозје, а ова да стане практика за сите земјоделски производи. На ваков начин

Пишува:
Гоко Данаилов,
претседател на ФФРМ

започнавме со процес за воспоставување на поголеми трговски релации со соседните држави.

Амбасадите изразија подготвеност да помогнат во делот на воспоставувањето врски и обезбедувањето контакти со нивни трговски партнери за да се олесни извозот на грозје и на други земјоделски производи.

Според официјалните статистички податоци, Македонија бележи негативен тренд на извоз на грозје во овие две држави во последните години. Во Албанија, пред три години, биле извезени 4.516 тони грозје. Во 2007 година 3.539 тони, а лани само 2.661 тон или 1.855 тони помалку од 2006 година. Кај источниот сосед, пред две години биле извезени 6.159 тони грозје, што е за 2.000 тони помалку споредено со 2008 година, кога извозот изнесувал 4.155 тони. Бугарија е значаен извозен трговски партнер на грозје кој учествува со 13,3 проценти во вкупниот извоз на грозје од земјава и е на второ место по извозот на грозје во Србија со 26.417 тони.

Ова не се случува само со грозјето туку и со голем број на други производи.

За да започнеме да ги решаваме нашите проблеми, мора да функционираме стратешки, со однапред дефинирани цели и активности. Тоа значи активностите да се преземаат порано, а не во текот на бербата.

Само сложено, организирано и со навремено реагирање ќе направиме земјоделството повторно да биде наша гордост.

Правилна распределба на средствата

„Бараме субвенционирање по хектар и грло, наместо по килограм и литар. Парите треба да се насочат во сектори кои се стратегиски и имаат потенцијал“, вели Недим Касами, заменик-претседател на ФФРМ

Пишува: Билјана Петровска - Митревска

ба да се насочат во сектори кои се стратегиски и имаат потенцијал. Генералното мислење на фармерите е дека финансиската поддршка е многу важен инструмент за развој на земјоделството, но фармерите исто така истакнаа дека многу предуслови треба да бидат исполнети со поддршка од Владата за да се добијат позитивни ефекти од субвенциите. Такви предуслови се: поголема инспекција на квалитетот на семето и садениот материјал, едукација на фармерите за интензивно земјоделство, воведување нови технологии, воспоставување на лаборатории за испитување на почвата, развој на договорното производство, стимулирање на инвеститори за изградба на ладилници, фабрика за јајца во прав, млеко во прав и друго“, изјави Недим Касами, заменик-претседател на ФФРМ за време на Главниот форум за Предлог-програмата за субвенционирање 2010 година.

Федерацијата на фармерите во Република Македонија (ФФРМ) изготви предлог-програма за финансиска поддршка во земјоделството за 2010 година со цел да им помогне на земјоделците и релевантните институции за подобрување на земјоделството во Република Македонија. Предлогот содржи алокација на средствата од вкупниот износ за 2010 година.

„Предлагаме алокација на средствата од вкупниот износ за 2010 година со барање за субвенционирање по хектар и грло, наместо по килограм и литар. Парите тре-

ваат да се насочат во сектори кои се стратегиски и имаат потенцијал. Генералното мислење на фармерите е дека финансиската поддршка е многу важен инструмент за развој на земјоделството, но фармерите исто така истакнаа дека многу предуслови треба да бидат исполнети со поддршка од Владата за да се добијат позитивни ефекти од субвенциите. Такви предуслови се: поголема инспекција на квалитетот на семето и садениот материјал, едукација на фармерите за интензивно земјоделство, воведување нови технологии, воспоставување на лаборатории за испитување на почвата, развој на договорното производство, стимулирање на инвеститори за изградба на ладилници, фабрика за јајца во прав, млеко во прав и друго“, изјави Недим Касами, заменик-претседател на ФФРМ за време на Главниот форум за Предлог-програмата за субвенционирање 2010 година.

ФФРМ бара регистрираните земјоделци да добиваат 20% поголема поддршка од нерегистрираните земјоделци и да се направат критериуми за легитимните претставници на фармерите. Предлог-програмата ќе биде доставена до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

ФФРМ во посета на Брисел

Партнер-организација на Копа - кожака

Пишува: Билјана Петровска Митревска

Делегација составена од фармери на ФФРМ, Алијансата на кооперативите на Македонија (АКОМ) и Националната асоцијација на сопствениците на приватни шуми (НАСПС) поднесоа апликација до најголемата земјоделска лоби група Копа-кожека за добивање на статус партнер-организација и побара членство во Европската асоцијација на сопственици на суми.

„На ваков начин, со потпишување на договор ќе се формализира соработката со Копа-кожека, кое е во интерес на развојот на македонското земјоделство. Со самиот договор ќе се овозможи поголема транспарентност и размена на информации за различни земјоделски сектори. За да ја реализираме оваа активност ФФРМ, Алијансата на кооперативи на Македонија и Националната асоцијација на сопственици на приватни шуми формираа конфедерација „КОНФАРМ““ вели претседателот на ФФРМ, Ѓоко Данаилов.

За време на престојот во Брисел покрај работниот состанок со Копа-кожека и Европската шумарска организација, се реализираа и други средби, меѓу кои е средбата со Стафан Нилсон, претседател на Група 3 при Европскиот економски и социјален комитет, средбата со претставници со Шведската федерација на фармери, состанокот со Рамиро Гомез од генералниот директорат за земјоделство

Посетата и договорените средби имаат за цел македонските фармери да разговараат со европските претставници за теми поврзани со македонскиот земјоделско-прехранбен сектор, да ги пренесат и реafirмираат своите ставови во врска со состојбите со македонското земјоделство и да се информираат за предизвиците, кои им престојат.

Канцеларија за сoсшаноци на Копа-кожека

Средба со Европската асоцијација на сошсшвеници на шуми

Ѓоко Данаилов, ФФРМ и Пека Пенсон - генерален секретар на Копа-кожека

Житните и фуражните култури најодгледувани

45,2% од испитаниците потврдиле дека се специјализирани за производство на конкретни култури, а 54,8% се изјасниле дека се производители, но не на конкретна специјализирана култура

Пишува: Дајана Јанева, аналитичар на ФФРМ

Најголем процент (61,3%) од фармерите се евидентирани како корисници на субвенции во Регистарот на подрачните единици при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Регистрирани како правни лица се изјасниле вкупно 32,3%, додека 22,6% се регистрирани како индивидуални земјоделци. Фармери кои самостојно си плаќаат пензиско и социјално осигурување се 12,9%. Под Бирото за вработување се водат 9,7% од испитаниците што значи дека воопшто не се регистрирани како фармери.

Оваседелодрезултатите од истражувањето за утврдување на конкурентноста во земјоделството, направено од Федерацијата на фармерите во Република Македонија. Анкетата е спроведена врз 31 фармер, кои се членови на земјоделски здруженија-членки на Федерацијата на фармерите во Република Македонија. Фармерите-испитаници потекнуваат од различни подрачја и општини во Република Македонија.

Во просек од 7 ха најчесто се засадени површините со житни и фуражни култури, при што 90,3% од испитаниците меѓу другите култури најчесто одгледуваат пченица, пченка, јачмен, луцерка, ориз и др. Градинарските култури на отворено како што се пиперки, тикви, бостан се застапени со 32,3% на просечна површина од 1,2 ха, раноградинарските култури (домати, пиперки) се застапени со 16,1% на просечна површина од 0,5 ха, овоштарството со 16,1% на просечна површина од 2,2 ха, лозарството со 9,7% на просечна површина од 0,2 ха и индустриските култури со 3,2% со просечна површина од 0,4 ха.

На прашањето дали фармерите се специјализирани за производство на одредена земјоделска култура, 45,2% од испитаниците потврдиле дека се специјализирани за произ-

водство на конкретни култури, а 54,8% се изјасниле дека се производители, но не на конкретна специјализирана култура. Од 45,2% на фармери кои се специјализирани за производство на конкретна земјоделска култура, 29,0% се изјасниле дека се специјализирани за одгледување на житни култури, 9,7% се специјализирани за производство на домати и краставици, 3,2% за брокула и ориз.

29% од фармерите извршиле промена на една земјоделска култура поради ниска продуктивност и таа култура е заменета со друга од која добиваат поголем принос.

Преглед на земјоделски култури кои се заменети со други

Тип на земјоделска култура	Заменета земјоделска култура
Јачмен	луцерка
пченица	пиперки
пченица	вишна
пиперки	јагода
маслодајна репа	пченица
краставици	домати
домати	брокула
пиперки	домати

Раздели па владеј

За имиџот на Министерството за земјоделството не може да се зборува кога на врвот на најважното тело за креирање на земјоделската политика, агросоветот, е лице од медиум со ексклузивно право да учествува на сите важни министерски и премиерски средби. Законски, во советот треба да членуваат земјоделски здруженија, преработувачи, Стопанската комора, Здружението на потрошувачи и локалната самоуправа, но не и медиуми или директори на проекти.

Пишува:

Марија Гошева Ковачевиќ

Многумина се обидуваат да разберат што се случува со здружувањето на земјоделците, категорија во нашето општество која до вчера беше занемарена сè додека не се осогледа потенцијалот во нејзиното искористување за политички и бизнис-игри. Знаеме ли што значи здружување во земјоделството? Иако некои научни лица се обидоа да дадат објаснување, но освен некои субјективни видувања, одговорот сепак го нема.

Швеѓаните, кои го имаат развиено најдобриот светски модел на здружување на фармерите, дојдоа да ни помогнат да го копираме истиот, да ни објаснат што е здружување, да ги постават основите на Федерацијата на фармерите во РМ, да ја развијат демократијата во неа и да ги научат фармерите на лидерство. Изгледа дека и покрај толку учење не можеме да разбереме дека сите ние сме тие што можеме нешто да направиме во земјоделството, а делувањето на здруженијата може да биде многу посилено ако се оди преку единствена организација како што е ФФРМ, која има развиено алатки за лобирање, комуницирање, услуги и слично.

И во овој момент кога сами продолжуваме на развојот на организацијата односно со помала финансиска поддршка од Шведската федерација на ФФРМ, ни станува јасно дека малкумина ја поминаа со добра оценка школата на шведското здружување.

Изгледа дека и Министерството за

земјоделство не ја разбра улогата на силното здружување и канализирање на комуникацијата со фармерите. Замислете ги сите здруженија, за кои се претпоставува дека се 200, да се појават пред вратите на МЗШВ со свои барања. Тоа значи дека секој работен ден министерот треба да помине со едно здружение. Да не зборуваме за тоа дека и барањата и гледиштата се различни на здруженијата, па и ветувањата ќе мора да бидат различни. И замислете како ќе изгледа тоа! На едно се ветува цена на пченицата од 10 денари, а на други цена од 12 денари.

Постои една народна поговорка - Раздели па владеј. Можеби е тоа пристапот на Министерството со цел постојано да има изговор дека фармерите не се добро здружени во своите здруженија и организации, па затоа и не можат да се договорат за клучните прашања со нив или уште полошата варијанта да бидат повикувани селективно само оние здруженија кои се наклонети кон одредена партија или можеби телевизија. Изгледа му направивме добра услуга на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, за кое сите се легитимни претставници на фармерите макар и тоа да се бизнисмени, медиуми и други кои си нашле одредена корист.

За имиџот на Министерството за земјоделството не може да се зборува кога на врвот на најважното тело за креирање на земјоделската политика, агросоветот, е лице од медиум со ексклузивно право да учествува на сите важни министерски и премиерски средби, за разлика од другите медиуми кои чекаат да им се смилува некој и да им даде изјава. Но кој им е виновен кога не си ставиле директори на проект за земјоделство. Законски, во советот треба да членуваат земјоделски здруженија, преработувачи, Стопанската комора, Здружението на потрошувачи и локалната самоуправа, но не и медиуми или директори на проекти.

Но, и покрај ваквото опкружување, Федерацијата продолжува да се гради како професионална, невладина и непартиска организација, која работи во интерес на земјоделството.

Да се заштити ТРАДИЦИОНАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Разговарала: Билјана Петровска - Митревска

ПРВИОТ ВПЕЧАТОК ОД НАШАТА КРАТКА ПОСЕТА Е ДЕКА МАКЕДОНИЈА ИМА ВИСТИНСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ РАЗВОЈ. СЕ ГЛЕДА ДЕКА ВЛЕЗОТ ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА Е ГОЛЕМА МОТИВАЦИЈА ЗА ФАРМЕРИТЕ, НО ГЛАВНОТО ПРАШАЊЕ КОЕШТО СЕ ПОСТАВУВА Е ДАЛИ ТИЕ НАВИСТИНА СЕ ПОДГОТВЕНИ ДА ГИ ПРИФАТАТ ТЕШКОТИИТЕ СО КОИ ТРЕБА ДА Е СООЧАТ, ВЕЛИ МАРИ - ОДИЛ ТАВЕРНИЕ

Мари - Одил Таверние,
лидер на АФДИ

Мари - Одил Таверние е лидер на Агенцијата на француските фармери за меѓународен развој (АФДИ). Таа има своја фарма во Франција со 75 крави, која се простира на 125 хектари. Мари е градоначалник на општина и во 2000 година станува претседател на организацијата. Движењето АФДИ е основано во 1975 година од земјоделските организации (сојузи, задруги итн.). Асоцијацијата ги ангажира земјоделците и нивните организации од Нормандија за да го поддржат руралниот развој во Мали, Камбоџа и Косово преку размена на искуства.

Со цел да направат истражување за нашето земјоделство, Мари со тројца претставници од АФДИ ја посетија Македонија.

Франција има воспоставено соработка со Владата на Р. Македонија, односно станува збор за институционалната соработка меѓу францускиот регион на Долна Нормандија и Република Македонија. Оваа соработка вклучува бројни локални учесници, како што се регионални совети, јавни институции, училишта и здруженија. Досега целта беше да се реализираат активности во областа на локалната самоуправа на разни полиња, како што се информатичката технологија, мла-

дите, медиумите, културата. Како дел од соработката, регионалниот совет предлага да се прошират активностите во областа на земјоделството и исхраната. На ова поле, АФДИ Долна Нормандија се обврза да изработи физибилити студија за Македонија во 2009 г. Поконкретно, оваа мисија треба да овозможи да се сретнеме со главните актери во земјоделството и руралниот развој, односно земјоделски организации, институции, НВО, со цел да ги утврдиме областите за соработка и потенцијалните партнери.

- За време на еднеделниот престој во Македонија посетивте фарми и производствени капацитети за млечни производи во Тетово, Гостивар и Битола. Кои се вашите генерални заклучоци?

Првиот впечаток од посетата е дека Македонија има вистински потенцијал за земјоделски развој. Подобрувајќи ги своите практики и организирајќи се, земјоделците ќе се сочат со тешкото меѓународно опкружување во коешто живеаме ние. Се гледа дека влезот во Европската Унија е голема мотивација за

Како е да се биде жена-лидер на земјоделците?

Да стигнам до оваа функција ми помогна моето претходно професионално искуство. Да се биде лидер-жена на земјоделците значи да се преземат тешки обврски, кои обично им припаѓаат на мажите. Оваа функција бара голема ангажираност, постојано докажување и бранење на вредностите на одржлив развој. Земјоделството е возбудлива професија за која се потребни повеќе капацитети и преземање на ризици. Исто така, малку фрустрира вршењето на сè повеќе административни задачи, како одговор на барањата на Европската Унија. Се соочуваме и со нередовни цени кои главно не одговараат на реалното производство.

фармерите. Но главното прашање коешто се поставува е: дали тие се навистина подготвени да ги прифатат тешкотиите со кои треба да се соочат?

Справување со млечната криза

Проблеми со цената на млекото има и во Франција. За разлика од Македонија, во Франција проблемот е поинаков и е последица од светската економска криза. Проблемите со цената на млекото се решаваат во посебно координативно тело, чие оригинално име е тело на меѓу-професии. Тоа е составено од фармери-млекоари и претставници од преработувачките капацитети. Ова тело е независно и помага да се дојде до компромис помеѓу двете засегнати страни.

На кафе и мед со фармерите

● Вашата порака до нашите земјоделци?

Земјоделците мора да се едуцираат преку обуки и да бидат организирани. Ние увидовме дека се на добар пат. Успехот значи препознавање на интересите на земјоделците како и приспособување на политичката околина.

Друга предност е традиционалното производство, кое треба да се зачува и да се надгради и заштити.

Од нашето искуство во Франција, земјоделството може да стане вистинска профитабилна професија со која може да се гордеете. За да се постигне тоа, потребни се многу волја, напори и време.

● АФДИ соработува и со ИАДК (Иницијатива за земјоделски развој во Косово). Каква е вашата соработка со оваа организација?

Започнавме со соработка во 2002 година. Целта на проектот на АФДИ во Косово е да ги зајакне капацитетите на земјоделските организации во млекопроизводството. Фокусирани сме на три главни области. Првата е да помогнеме во формирањето на земјоделска организациска мрежа во реонот на Митровица. Нашата поддршка е насочена кон технички подобрувања и усовршувања на земјоделците во техничките и економските аспекти на млекопроизводството. Исто така, се обидуваме да помогнеме во воспоставувањето подобра комуникација и разбирање од страна на локалните власти, особено во реорганизацијата и структурирањето на синџирите на храна.

● Колку е важно да постои соработка помеѓу земјоделските организации во регионот?

Конкретно, нашата посетена Македонија е организирана и поддржана од ИАДК. Важно е да дојде до зајакнување и соработка на земјоделските организации. ИАДК и ФФРМ се добар пример за тоа. Во поглед на потенцијалот за производство, Македонија и

Косово имаат сличности, но имате и слични проблеми како што е тешкиот и несигурен пристап до земјиштето. Треба да се истакне потребата од јакнење на поддршката за земјоделство и развој на производството, како и пристап до пазарот. Сите овие се теми за заедничка соработка и комуникација.

Заедничка изјава со претседателот на ФФРМ

Објавен нов оглас за давање под закуп ДРЖАВНО ЗЕМЈОДЕЛСКО ЗЕМЈИШТЕ

Новиот, деветти по ред за оваа година, оглас за давање под закуп државно земјоделско земјиште се однесува за 1.402 хектари. Право да аплицираат за државното земјиште кое што се наоѓа во регионите Штип, Делчево, Винаца и Кратово имаат домашни и странски, физички и правни лица.

Времетраењето на закупот е различно зависно од намената. За подигање долгогодишни насади (лозја, овоштарници, хмељ) е 30 години, за маслинаруници 50, за ливади и за одгледување други земјоделски култури 15, за рибници 20, а за спортско-рекреативни активности и рурален туризам е 30 години.

Физичките лица треба да се регистрирани вршители на земјоделска дејност или да се трговци-поединци на кои земјоделското производство или преработката на примарни земјоделски производи им е претежна дејност. Странските правни лица може да аплицираат доколку имаат регистрирано подружници во Македонија. На домашните и странските правни лица или нивните подружници земјоделското производство или преработката на примарни земјоделски производи треба да им биде претежна дејност или земјоделското земјиште да им е потребно за вршење на научно-истражувачки дејности.

Податоците за земјиштето се во согласност со катастарската евиденција, а увид за секоја површина може да се направи на огласна табла во Подрачната единица на Министерството. Понудите што не ја содржат потребната документација и се поднесени по истекот на рокот или од лице кое нема право да аплицира, како и понудите што не се изработени според условите утврдени во јавниот оглас, нема да бидат разгледувани.

Почетната цена на годишната закупнина на земјоделското земјиште е 10 отсто од просечниот принос на пченицата остварен во регионот каде што се наоѓа земјоделско земјиште во последните пет години, изразена во денарска противвредност пресметана по просечната откупна цена во Република Македонија остварена во претходната година.

На огласот не може да се пријават лица кои сеуште не го платиле закупот по претходно склучените договори, правните лица за кои е отворена стечајна постапка и непрофитни организации. Огласот трае до крајот на септември.

Се зголеми лимитот за кредитите од Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд

Лимитот за кредитите од Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд (ЗКДФ) се зголеми од 300 илјади на 500 илјади евра. Зголемувањето е од времен карактер и со тоа се излегува во пресрет на барањата на винарските визби, преработувачите на овошје и зеленчук, млеко, месо, печурки, зачински, лековити и ароматични производи за обезбедување на поволни финансиски средства за откуп на суровина од земјоделско потекло наменета за преработка.

Кредитните средства од Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд коишто се администрираат преку Министерството за финансии по поволни услови може да ги користат земјоделските стопанства кои имаат поднесено барање за упис во регистарот на земјоделски стопанства, мали и средни претпријатија кои се занимаваат со примарно земјоделско производство, мали и средни претпријатија

кои вршат преработка на примарни земјоделски производи и мали и средни претпријатија чија основна дејност е извоз на примарни земјоделски производи.

Согласно целната група на кредиткорисници, постојат три кредитни категории: кредити за примарно земјоделско производство до 100.000 ЕУР, кредити за преработка на земјоделски производи до 500.000 ЕУР, освен за мелничките капацитети каде што лимитот е 200.000 ЕУР и кредити за извоз на земјоделски производи до 200.000 ЕУР.

Намената на овие средства е за основни и обртни средства за примарно земјоделско производство, основни и обртни средства за преработки на земјоделски производи и за основни и обртни средства поврзани со извоз на примарни земјоделски производи. За кредити пласирани преку вклучените деловни банки, каматните

стапки изнесуваат 4% на годишно ниво за кредитите наменети за примарно земјоделско производство и 5% на годишно ниво за кредитите наменети за преработка или трговија. За кредити пласирани преку вклучените штедилници, каматните стапки изнесуваат 6% на годишно ниво за кредитите наменети за примарно земјоделско производство и 6,5% на годишно ниво за кредитите наменети за преработка или трговија.

Вклучени финансиски институции се: НЛБ Тутунска банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Стопанска банка - Битола, Статер банка, Стопанска банка - Скопје, УНИ банка, Штедилница Можности и штедилница ФУЛМ.

Другите кредитни услови во врска со потребната документација, рокот на отплата, обезбедувањето итн. ги утврдува секоја финансиска институција согласно сопствената кредитна политика и во зависност од видот

ПРОДОЛЖИ ПОРИБУВАЊЕТО НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО СО ПОДМЛАДОК ОД ОХРИДСКА ПАСТРМКА

Охридското Езеро се пориби со нови 300 илјади парчиња подмладок на ендемичниот вид охридска пастрмка кои што беа обезбедни од вестачкиот мрест. За оваа намена, односно за порибување на Охридското Езеро со пастрмка, во буџетот на Министерството се предвидени десет милиони денари, од кои досега се реализирани повеќе од 30 проценти. Според Програмата изработена во соработка со Хидробиолошкиот завод од Охрид, порибувањето ќе се одвива согласно предвидената динамика. При последната посета на Охрид, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, Љупчо Димовски, за идната година најави уште повеќе средства за вештачко порибување, но и за зајакнување на физичката заштита на охридската пастрмка, со цел да се зголеми рибниот фонд на ендемскиот вид риба односно подигнување на бројот на единки на охридската пастрмка над биолошкиот оптимум. Во периодот на првите седум месеци од оваа година се уништени над три илјади заплениети мрежи и друг вид опрема за криволов, а во последните три години откако е формирана Рибочуварската служба која функционира во Министерството за земјоделство, досега се заплениети и уништени седум илјади мрежи. Рибочуварската служба и натаму ќе дејствува на Охридското Езеро за заштита на рибата и се прават напори за воспоставување заеднички активности со надлежните служби од албанската страна.

47. ИЗДАНИЕ НА МЕГУНАРОДНИОТ САЕМ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО ВО ГОРНА РАДГОНА, СЛОВЕНИЈА

и намена на инвестицијата, износот на кредитот, условите на производство и друго. За инвестициони кредити рокот на отплата е најмногу до 7 години, грејс-период најмногу до 2 години (со исклучок и подолго), а за обртни средства најмногу до 3 години со една година грејс-период, со исклучок и подолго.

Најголем дел од кредитите за преработка на земјоделски производи веќе се искористени за набавка на современа опрема и подобрување на технологијата, инвестиции во квалитетни простори за складирање на готовите производи, откуп на суровина и пакување и етикетирање.

Вкупниот расположлив фонд на ликвидни средства преку ЗКДФ во овој момент изнесува околу 5 милиони евра, а од веќе пласираните средства обновливиот фонд годишно прибира дополнителни 5 милиони евра кои се ставаат на располагање на целните групи.

Безбедноста на храната беше тема на семинарот што во организација на Европската агенција за безбедност на храната се одржа во рамки на 47-то издание на Меѓународниот саем за земјоделство во Горна Радгона на кој учествувавше министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, Љупчо Димовски.

Обраќајќи се пред присутните, тој најави дека во Македонија ќе се воведат интегриран пристап во примената на ризикот анализа, ризикот комуникација и управувањето со ризик во кој ќе бидат вклучени сите надлежни органи од примарното производство до контролата на консумацијата на храна.

Како што истакна министерот Димовски, ова ќе биде овозможено со новиот закон за безбедност на храната и материјалите што доаѓаат во контакт со храната, кој е во финална фаза на изработка и се очекува да се донесе до крајот на оваа година, а да почне да се применува во 2010 година. Причината за воведувањето на ваквиот интегриран пристап произлегува од одредените проблеми што се појавиле во практичната примена на ризикот анализа при постоењето на двојство на институциите, односно преку Управата за

ветеринарство и Дирекцијата за храна.

Во моментот можеме да кажеме дека во Република Македонија не постои институција која би била пандан на Европската агенција за безбедност на храната иако одделни нејзини функции се извршуваат од страна на Дирекцијата за храна, односно Републичкиот завод за здравствена заштита, како и од Управата за ветеринарство, истакна министерот Димовски на семинарот за проценка на ризиците од нива до трпеза.

Работниот дел од посетата министерот Димовски го започна со посета и средби во општината Бенедикт, успешен пример за рурален развој. Словенија е партнер во еден пилот-проект за рурален развој што Македонија ќе го спроведува во кичевското село Манастирски Доленци, кое според вклучените во проектот од словенечка страна, има потенцијал за развој на селски туризам и еко-производство.

На Словенија гледаме не само како на партнер, туку и на пријател, кој ни подаде рака за да одиме таму каде што се стремиме и каде што треба да бидеме, рече на средбата во локалната самоуправа министерот Димовски.

Заштита

ROYAL MN-30 ГО ЧУВА КРОМИДОТ СВЕЖ

Пишува: Ранкица Божиноска, АПРЗ Гостивар

Најголем проблем со кој се соочуваат производителите на кромид е неговото складирање и чување. Во Гостиварско кромидот се чува во несоодветни објекти, најчесто тоа се племни и тавани, покриен со слама и пченкарно лисје, каде што не може да се контролираат температурата и влагата на воздухот. Поради тоа, уште во раните пролетни месеци со затоплувањето на времето доаѓа до негово поникнување, гниење и калирање со што се намалува квалитетот и приносот до 30% во зависност од климатските услови и примената на агротехнички мерки.

За решавање на овој проблем, Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството и Земјоделскиот институт

спроведоа апликативно истражување со употреба на препаратот Royal MN-30.

Royal MN-30 е регулатор на пораст, кој ја инхибира делбата на клетките во меристемските ткива, а поседува и извесна хербицидна активност. Спаѓа во трета група на отрови и не е отровен за пчелите. Кај меркантилниот кромид се употребува за да се спречи поникнување за време на чувањето. Третирањето се изведува две недели пред собирањето на кромидот кога 50% од кромидот е полегат, но стеблото е сè уште зелено. Потребното количество е 12,5 л/ха односно 125 мл на 100 м². Во текот на годината на иста површина може да се употреби само еднаш, освен ако во интервал од шест

часа по третирањето не падне дожд. Кромидот третиран со ова средство успева да го задржи квалитетот и да не поникне кога доаѓа до затоплување во раните пролетни денови.

Најдобар начин за заштита

КОМПИРОТ СЕ ЧУВА ВО ЗЕМЈЕНИ ДУПКИ

Пишува: Панче Иванов, АПРЗ Кратово

По собирањето на компирот од нива престои подолг период на чување на компирот (6-7 месеци) и за таа цел треба да се обезбедат соодветни просторни услови. Во општините Кратово и Крива Паланка компирот се чува во земјени дупки длабоки од 1,5 до 2 метра, со пречник од 1,5 до 2 м. Откако компирот ќе се стави во дупките, тие се покриваат со земја и папрат.

При чувањето треба да се обрне внимание компирот да биде сув, здрав и нешоштетен. Просторијата во којашто се чува компирот треба да биде чиста и дезинфицирана. При вадењето на компирот треба да се внимава да не се оштети поткожицата.

УСЛОВИ ЗА ЧУВАЊЕ

Основни услови за чување на компирот се температурата и влажноста на воздухот. Тие се обезбедуваат по природен и вештачки начин. Според начинот на користење (меркантилен за јадење, за семе или индустриски компир), оптималната температура за чување е:

- За меркантилен компир 4-7 Целзиусови степени
- За семенски компир 2-4 Целзиусови степени

Влажноста на воздухот треба да биде 85%. Важно е да се знае дека компирот мрзне на температура од -2 целзиусови степени.

Ако температурата на воздухот (во просторијата каде што се чува компирот) е повисока од 1,4 Целзиусови степени од дозволената, загубите се големи. Тоа значи дека должината на 'ркулот е од 1 до 2 см, загубата во тежина 3-18%, загубата во скроб изнесува 0,5%, а таа се зголемува со покачувањето на температурата.

За спречување на масовното 'ртење на компирот постојат хемиски средства. "Туберит" и "Туберфон" се средства во прав (100-120Г/100 кг компир), а во течна состојба се "Пертубир" и "Луксан" (количина од 1л за 50 тони компир со замаглување на просторијата).

Најголеми загуби при чување на компир има наесен и напролет.

Одгледување бамја

ТЕШКА И СПЕЦИФИЧНА, НО ИСПЛАТЛИВА РАБОТА

**СО ЕДЕН ХЕКТАР БАМЈА МОЖЕ
ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ ЕГЗИСТЕНЦИЈА
ЗА ЕДЕН МЛАД БРАЧЕН ПАР**

Пишува:

Билјана Петровска-Митревска

Во скопското село Инциково, на хектар и половина, Бошко Антовски веќе 20 години одгледува бамја.

„Отпрвин се занимавав со одгледување на јагоди и малини и тоа беше наш семеен бизнис. Сега се преориентирав на одгледување бамја и можам да кажам дека последните 20 години многу малку земјоделци кај нас одгледуваат бамја. Таа е тешка и специфична за одгледување“, објаснува Антовски.

Првото семе Бошко го набавил од Унгарија и така започнал со овој бизнис. Тој вели дека оптимално време за садење на бамјата е месец мај, кога цветаат багремите. Таа се сади на топла и песоклива почва и бара многу вода. Затоа треба често и да се наводнува. Бамјата е осетлива на инсекти и пред цветањето треба да се прска. Бербата е во септември и октомври. Кога бамјата ќе достигне големина од 4 до 5 см, се бере и тоа секојдневно, вели Антовски.

Одгледувањето бамја е исплатлив семеен бизнис. Со еден хектар бамја може да се обезбеди егзистенција за еден млад брачен пар.

Според Антовски, посебно внимание треба да се обрне на преработувачката индустрија, која може да доведе до зголемување на производството на бамја.

Во Македонија не постојат преработувачки капацитети за конзервирање бамја. Овој бизнис е многу исплатлив и на ваков начин работат преработувачките капацитети во Грција и Турција, вели Бошко. Според него, кога Македонија би имала вакви преработувачки капацитети, повеќе земјоделци би се ориентирале на одгледување бамја.

Брз вегетаријански рецепт

За подготвување на овој рецепт се потребни 1 кг компири и 10 бамји. Компирите се подготвуваат за печење. 10 минути пред компирите да бидат добро испечени се става бамјата, зачините и се остава да се допече.

*Бошко Антовски,
одгледувач на бамја*

СЕПТЕМВРИ 2009 | 13

Бамјата природен афродизијак

Бамјата е најдобро да се консумира свежа и таа е најдобар природен афродизијак, вели Бошко. Од 5 до 10 бамји се сечат во кругови, се прави салата и се јаде. Најдобро е да се консумира во утринските часови.

Од пиперка до

Пишува:

Билјана Петровска-Митревска

Цел живот се занимаваме со земјоделство, посебно внимание обрнуваме на црвените пиперки од кои се прави пипер. Тие се наша основна егзистенција. Одгледувањето индустриски пиперки не е лесно и бара рачна обработка", велат Маријан и Силвана кои живеат во неготинското село Пепелиште

*Целиот двор на Думови е
распослан со црвени пиперки*

На неколку километри од Неготино се наоѓа селото Пепелиште со околу 1.500 жители. Земјоделско место чиешто население се занимава со градинарство, лозарство и овоштарство.

"Тука растат најблагите дињи и имаме плодна почва, што и да посадиш, се никнува", велат мештаните, кои љубезно не пречекаа.

Селото Пепелиште е место каде што живеат и млади луѓе. Едни од нив се и брачниот пар Думови, кои ја обезбедуваат својата егзистенција од земјоделство.

Силвана и Маријан одгледуваат индустриски пиперки на половина хектар земјиште, од кои се произведува црвен пипер.

"Цел живот се занимаваме со земјоделство, посебно внимание обрнуваме на црвените пиперки, кои се наша основна егзистенција. Последните неколку години имаме проблем со болест која го суши коренот на пиперката, затоа го прскаме со повеќе препарати. Одгледувањето на овој вид пиперки не е лесно и бара рачна обработка", велат Маријан и Силвана, кои одгледуваат три вида на индустриска пиперка, "оргуш", "хаес", "гороглед".

Семето се сее во март, се расадува во мај и се бере во септември. Пиперките се берат три пати во септември, кога ќе добијат темноцрвена боја.

"Индустриските пиперки бараат многу влага и затоа површината се наводнува еднаш неделно. Во време на берба, почвата треба да биде влажна и така полесно се бере", објаснува Маријан.

Минатата година за време на откупот цената на мелениот пипер беше 180 денари. Оваа година ќе биде пониска, околу 140 денари. За да има добра заработувачка, потребно е откупната цена да биде 200 денари", вели Маријан, кој додава дека минатата година бил задоволен од заработувачката и се надева дека и оваа година се ќе биде добро.

Црвен пипер

Со разговор нижењето оди побрзо

Околу нижењето повеќе е ангажирана Силвана.

„За да завршиме побрзо, сите нижеме, деца, мажи, роднини и комшии. Потребна е игла и коноп за перките да се нанижат. Со муабет побрзо оди работата“, вели Силвана.

10 кг сурова пиперка за 1 кг мелен пипер

“Откако пиперките ќе се соберат, десет дена се сушат на сонце. Процесот на сушење продолжува во фурна, потоа се газат и на крај се мелат. Откако ќе се сомеле, се остава да се олади и потоа се пакува. Потребно е 10 кг сурова пиперка за 1 кг мелен пипер”, вели Маријан Думов.

Помош од јатрвата

Во есенскиот период Цветанка и помага на Силвана околу сушењето и нижењето пиперки. Тие се јатрви. Цветанка е Македонка од Албанија, која се омажила во Македонија. Таа е трета невеста во Пепелишта од Албанија.

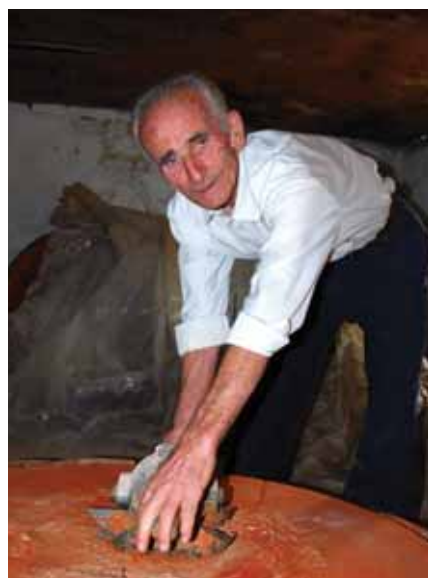

Сушалница за пиперки и чадено месо

Тони Мучев одгледува индустриски пиперки за правење пипер на седум декари. Тој во својата сушилница ги суши своите и пиперките на мештаните.

“Сушилницата собира 700 низи. Работи на дрва и пиперките во неа се сушат десет дена. Цената за користење на сушилницата е симболична и изнесува 200 денари”, вели Тони Мучев.

Во зимскиот период Тони ја користи сушилницата за чадење месо. Според него, највкусно е чаденото месо од дивеч.

„Мелењето пиперки и ловењето се моја страст“

82-годишниот Стојан Мицков го меле пиперот на фармерите во Пепелишта. По потекло е од Кичево, но се преселил во Пепелишта и 45 години се занимава со мелење пипер.

„Мелењето пиперки и ловењето се моја страст. Сега околу работата ми помагаат и моите синови“, вели Стојан.

Тој објаснува дека пиперот треба добро да се исуши, да се изгази и потоа се меле. Додека трае процесот на сушење, тој ги посетува своите муштерии за да им даде инструкции.

Стојан се уште го меле пиперот на традиционален начин, така што пиперот се става помеѓу двата камена и тие го мелат.

„Оваа мелничка машина работи на струја, но доколку има вода може да работи и на вода, како воденица“, вели Стојан. Тој не зема пари од своите муштерии, туку наплаќа во натура.

„Имам околу 80 муштерии и не им наплаќам, се уште работам по традиционалниот начин, односно 6% од количината што ја мелам останува за мене“, вели Стојан.

МИНИСТЕРСТВО ЗА
ЗЕМОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОЈАНСТВО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

НАССР

Здрава храна и точка.

www.haccp-kampanja.mk

НАССР СИСТЕМОТ ОВОЗМОЖУВА ПОЛЕСНА РАБОТА

На 9 септември во хотелот „Холидеј Ин“ се одржа третиот и последен едукативен семинар за сите оператори со храна од животинско потекло кои сè уште немаат спроведено НАССР систем или се во процес на имплементација, во склоп на информативно-едукативната кампања „Здрава храна и точка!“, чиј носител е Управата за ветеринарство, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

На овој семинар присуствуваа повеќе од 20 претставници на македонски компании кои треба да применат НАССР систем, на кои преку теоретски предавања и работилници водени од домашни и странски експерти од областа на системите за безбедност на храна им беа пренесени знаења и искуства за НАССР системот.

„Мислам дека многу им помогнавме во сфаќањето на она што треба, што се нивните барања и дека тоа не е комплициран систем, дека е систем што овозможува полесна работа, поголема контрола врз процесот и не се финансиите секогаш толку големи како што се чини. Најголемите финансии одат на реновирање на старите објекти и промените во некои инфраструктури, самата документација не го оптоварува системот“, вели Катерина Костадинова, еден од предавачите на семинарот.

Фирмите од млечната и месната индустрија се свесни дека без овој систем за безбедна храна не можат да продаваат ниту на домашниот ниту на странскиот пазар.

„Се разбира дека НАССР системот ни дава можност за извоз бидејќи секаде во Европа го бараат. Досега веќе

сме извезувале, меѓутоа сега очекуваме уште поголеми придобивки на тој план” - Даниела Маренчева, МИК Свети Николе.

„НАССР системот е веќе барање на времето и тој мора да се воведо зашто потрошувачите се веќе запознаени со квалитетот на производите и сите сакаат да знаат од каде доаѓа, кој го прави, како го прави” - Љуљзим Фејзулаи, Регионално здружение на одгледувачи на овци од Западна Македонија.

Со овој семинар заврши едукативниот сегмент на кампањата „Здрава храна и точка!“. До крајот на септември планирано е да се остварат четири посети во компании кои имаат применето НАССР систем, со кои е предвидено да се заокружи практичниот дел од обуката на операторите со храна од животинско потекло.

Продажба, сервис и резервни делови
„Полен Вел“ - Велес
 Можност за кредитирање

SANIDAS

AGROLUX

ALPEGO

MASSEY FERGUSON

GOLDONI

тел.: 070/329-531
 факс: 042/226-089
 e-mail: saraginov.s@gmail.com

Стресот ги убива пчелите

Исчезнувањето на пчелите е предизвикано од намалувањето на нивната способност за создавање протеини, на ниво на рибозом, кој го намалува нивниот имунитет (пестициди, неадекватна исхрана и патогени), велат научниците од „Студијата на Националната академија на науките во САД“ (PNAS). Ова истражување е најново и ги истражува гените на пчелите и нивната работа. Синдромот на исчезнување на пчелите или (CCD) за првпат се појави есента 2006 година и предизвика огромна загуба кај пчелните семејства.

„Патогените како и стресните фактори од околината, вклучувајќи ги пестицидите, се сметаат за најголеми виновници. Но, сепак немаме конкретни докази и утврдени механизми кои имаат придонес за колапс на пчелните семејства“ велат авторите на најновото истражување. Тие почнаа да ги споредуваат примероците од пчелите пред и по појавата на CCD.

Дигестивниот тракт е местото каде што доаѓа до средба помеѓу пчелите и сите неповолни фактори, место каде што се внесуваат токсини. Дигестивниот тракт, исто така, е местото каде што доаѓа до детоксикација на пестицидите и претставува интегрален дел од имунолошкиот одговор против патогените, раскажуваат од PNAS.

Тие следеле осум предизвикувачи на болести кои можат да се појават кај пчелите.

„Покрај вирусот деформирани крила и кашмирскиот вирус, ги следевме вирусите на црни матичњаци, акутна парализа и вирусот мешинасто легло, *Ascosphaera apis*, *Nosema apis* и *Paenibacillus larvae* кои се обилно присутни кај CCD пчелното семејство. Вирусот на деформирани крила е тесно поврзан со Какуго вирусот и *Vargoa* деструктор. Истражувањето докажа поголемо оптоварување со вирусите (CCD) кај семејствата со пчели“, велат научниците.

Според истражувањата во САД, загубата во текот на зимата 2006/2007 година изнесуваше 23%, во 2007/2008 година настрадаа 36%, додека во 2008/2009 година настрадаа околу 32% пчелни семејства во САД.

Птица - уништувач на пчели

Пчеларка (Merops Apiaster)

Пишува: Марјан Дончев, ПЗ Матица - Виница

Пчеларката е птица која ги уништува пчелите. Кај нас оваа ретко убава птица е позната под разни имиња. Најпозната е како пчеларка, но и како брегорка, дождарка, глигурка, трмарка и сл.

Таа е од родот на ластовици и живее во колонии. Многу е раширена на територијата на нашата држава. Пчеларката е изразито убава птица, со сјајни шарени пердуви, со мелодичен глас и елегантно летање. Таа е препознатлива по тоа што застанува на суви високи гранки. Таа живее во сите делови на Македонија до 1.500 метри надморска висина.

Парењето и правењето на гнездата се одвиваат во исто време. Гнездата ги прават во миловити предели каде што копаат ходници долги преку еден метар. Периодот на несење јајца е од 25 мај до 10 јуни.

Инкубацискиот период трае 15 дена и се одвива во втората половина на јуни. По 1 јули во сите населени гнезда има само млади пчеларки. Целиот циклус од парењето до пролетувањето трае 75 дена.

Пред периодот на гнездење пчеларките најмногу ловат пчели, бидејќи во мај нема доволно други инсекти. Август е најкритичниот месец за пчелите бидејќи пчеларките здружени во големи јата ги пресретну-

ваат пчелите, а најчесто навечер ги напаѓаат и пчелите во пчеларниците. Просечно, според некои истражувања, една пчеларка се храни со 25 до 50 пчели на ден во мај, во јуни и јули по околу 10 пчели дневно, а во август и септември од 25 до 50 пчели на ден. Значи, во еден ден во мај, август и септември една пчеларка уништува од 750 до 1.500 пчели-излетнички.

Природни непријатели на пчеларката се: ласицата, куна-та (белка), смокот, човекот. Во јуни и јули пчеларите треба да ги пронаоѓаат колониите на пчеларки и со крпи натопени со некој слаб отров да ги затнуваат дупките. Притоа старите птици умираат обидувајќи се да ги ослободат младите. Исто така, во овој период е потребно да се отстрелаат извесен број стари птици за да се контролира нивниот број.

Со селење до добар принос

Пишува: Благојче Најдовски

Љупче Станковски,
пчелар од Велес

„Селењето ми е брзо и лесно поради фактот дека кошниците се посебно опремени за селидба со мрежести подници и посебни капаци. Ми требаат 30 минути за товарање на дваесет кошници во комбито”, објаснува Станковски

Мрежестата подница е решение за проблемот со вентилацијата, селењето, а при транспортта ја служи како збеа”, вели Љупче

Љупче Станковски од Велес е еден од ретките пчелари кои редовно ги селат своите пчелни кошници. Матичниот пчеларник на Љупче, составен од 130 пчелни семејства, се наоѓа во близина на селото Ногаевци пред населбата Градско. Тука пчелите зимуваат.

„По багремовата паша, дел од пчеларникот го однесов во атарот на село Чичево, каде што се одгледува сончоглед, а потоа следеа селидби исто на сончогледова паша во прилепското село Ерековци и во Овче Поле на три локации во близина на Ново Село и Сарамзалино. Селењето ми е брзо и

лесно поради фактот дека кошниците се посебно опремени за селидба со мрежести подници и посебни капаци. Ми требаат 30 минути за товарање на дваесет кошници во комбито”, објаснува Љупче Станковски.

Тој пчелари со фарарови кошници веќе 12 години и поседува своја столарска работилница, каде што сам ги изработува своите кошници. „Оваа година имам принос од производните семејства просечно од 25 до 30 килограми мед. Медот ми е веќе продаден на големо по цена од 150 денари, така што сум задоволен”, вели Станковски.

Пчеларската година беше исклучително неповолна за пчеларење поради слабиот развој на пчелите и затоа раната багремова паша ја искористија мал број пчелни семејства.

Многу полесно за манипулација е кога сајносецот е помал на краевите, посебно во зимно време кога рамките се излејени со прополис.

Сајните се основи за фараровите рамки Љупче ги прави по нарачка од Пробиштип и со Шолеранција од еден милиметар, што дава одлични резултати и ичелиште одлично ги трагаат.

Се за пчеларството НЕКТАРКООП Куманово овластен дистрибутер на:

- Минели - Крагуевац
- Ролопласт - Крагуевац
- Златана пчела - Крагуевац
- Технопласт - Крагуевац
- Ивањич - Стара Пазова

- Центрифуги, амбалажа
- Пчеларски капи, блузони
- Препарати, матични решетки
- Рег. на лето, рамки, кошници, нуклеуси
- Погача со полен
- Шекерна погача
- Био-погача
- Откуп на суров восок
- Продажба на сатни основи

тел: 031 428 737, 031 413 059,
070 313 825

ул. Драган Стопаровиќ бр.16 Куманово

Македонски желки на европските пазари

Пишува:

Стојанче Анастасов, ФФРМ, РЦ Кочани

ИСПЛАТЛИВОСТА ОД ОВОЈ ЗЕМЈОДЕЛСКИ БИЗНИС СЕ ДОБИВА ПО 10 ГОДИНИ ОД САМИОТ ПОЧЕТОК. ПОТРЕБНО Е ДА СЕ ДОЈДЕ ДО ГЕНЕРАЦИЈА Ф-2 (ГЕНЕРАЦИЈА КОЈА Е ДОБИЕНА НА ФАРМА), ВЕЛИ ЗОРАН МИТЕВСКИ, КОЈ ЈА ИМА ПРВАТА ФАРМА СО ЖЕЛКИ ВО МАКЕДОНИЈА

Инкубатор за јајца од желки

Зоран Митевски од Пробиштип веќе 25 години се занимава со одгледување желки. Неговата фарма се простира на површина од шест хектари државно земјиште под концесија. Митевски започнал со одгледување мало матично стадо во бројност од 660 единки, собрани од природата, а денес оваа бројка ја зголемил на 1.886 желки матично стадо, од кое собира 5.000-6.000 јајца годишно.

“Интересот за овој вид на про-

изводство потекна од контактите со словенечкото семејство Дулар. Заеднички формиравме фирма со мешовит капитал. Целокупното производство на желките во фармата е следено од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање, кое врши контрола на бројноста и дава дозвола за извоз. Од страна на надлежен инспектор се врши мониторинг на фармата, се вршат разни мерења и се следи здравствената состојба на единките. Контроли-

те и евиденцијата се вршат со цел желките да не се собираат од природата што може да доведе до нарушување на нивниот биодиверзитет во природата. На европските простори желката е прогласена за редок вид кој е во исчезнување“, објаснува Митевски.

Пласманот на желки се врши на големо, а се откупуваат за домашни миленичиња. Дестинации на пласман се земјите од Европа, Америка и Јапонија. Транспортот до дестинациите се врши со карго-

Која ѝасијаџа носи ѝрофиш

Зоран одгледува два вида на желки, *Testudo Hermannii* (ридска желка) и *Testudo Graeca* (полска желка), кои се прогласени за автохтони видовиво нашата држава. Од оваа година, има поднесено барање за регистрација за одгледување на уште еден вид, Тестудо Маргината, која ја нема кај нас во природата. Секој од видовите на желки на фармата е одделен еден од друг во посебно заградени парцели и по генерации.

Прошетка на желки

Женката носи 6-8 јајца и ги потрупува во своето легло во земјата. Во овој период е потребно да се врши обележување на леглата, со цел да бидат откопани јајцата што ги има положено. Добивањето на подмладокот е по вештачки пат, со користење на специјални инкубатори во кои се ставаат собраните јајца. По излегувањето од јајцата, младите се ставаат во посебни прегради, одвоени од другите желки и бараат посебна нега.

авион, со што се обезбедува брза испорака, вели Митевски. Според него, одгледувањето желки не е едноставна работа и бара секојдневен ангажман. Исплатливост од овој земјоделски бизнис се добива по 10 години од самиот почеток. Потребно е да се дојде до генерација Ф-2 (генерација која е добиена на фарма), која станала полово зрела и продуцира јајца од кои се добиваат малите желчиња.

За започнување на овој бизнис, неопходно е поседување на матично стадо, од кое ќе бидат произведувани единките за продажба. Изборот на локацијата на фармата, исто така, е значаен за правилното одгледување на желките. Фармата треба да биде оградена со мрежа и лим во висина од околу 30 см, кој се

става со цел да ги штити од повреди при обидите да излезат надвор од оградениот простор. Исто така, потребно е да биде обезбедена со струја и чиста вода, за напојување на желките.

Желките се активни во периодот од април до средината на ноември, зависно од температурите. Потоа се вкопуваат во земјата и се во хибернација (зимски сон). Зависно од висината на температурите, излегуваат од земјата и порано, но ненадејниот студ и снегот доведуваат до нивно изумирање. Се хранат со меки тревни како: детелина, коприва, млечка и друго, а консумираат и лисја од зелка, грашок, домати, лубеница и друго. Младите во првите месеци по излегувањето се потхрануваат со витамини, а возрасните бидејќи се љубители на месо во одредени денови добиваат оброци во кои има и мали количества на месо.

Желките не бараат многу храна

Колку ќе ВЛОЖИШ толку ќе ДОБИЕШ

Пишува:
Јулија Малинова

ОДГЛЕДУВАЊЕТО ЛЕШНИЦИ Е ИСПЛАТЛИВ БИЗНИС. ОД ЧЕТИРИ ХЕКТАРИ ЛЕШНИЦИ ЗАРАБОТУВАЧКАТА Е 4.000 ЕВРА ГОДИШНО, ВЕЛИ МЛАДИОТ ФАРМЕР ВЛАДИМИР ВЕЛИЧКОВСКИ

Владимир Величковски и неговиот пријател Мете Георгиевски пред две години започнале да се занимаваат со одгледување лешници во штипското село Лакавица. Финансиски плод од оваа инвестиција ќе добијат по 7-8 години, но тоа не ги загрижува овие двајца млади фармери. Тие направиле детална анализа за својата инвестиција и очекуваат добивка по осум години.

“Се здруживме и решивме да инвестираме во одгледувањето на овој вид јаткасто овошје, како наш заеднички проект. Се одлучивме за лешници за кондиторската индустрија - тоа се мали лешници, кои се употребуваат во чоколадата. На

хектар и половина насадивме 1.400 садници лешник, кои ги набавивме од Италија. Сега се двегодишни, школувани садници, чувани во саксија во посебни услови со развиен корен. Во насадот мора да има три до четири различни сорти на садници лешник, со тоа што една сорта треба да биде главна носечка култура, а другите служат за опрашување, исто како и кај оревот кој се опрашува со ветер”, објаснува Владимир. Цената на садниците изнесува од 2 до 10 евра во зависност од тоа дали станува збор за конзумни или за лешници за во кондиторски производи.

Владимир и Мете користат само арско и магарешко ѓубриво за сад-

ниците, преработено по европски стандарди, кои ги добиваат како совети од компанијата во Италија.

Одгледувањето лешници е исплатлив бизнис. Од четири хектари лешници заработувачката е 4.000 евра годишно. За исплатливоста на оваа инвестиција велат дека има време. На единица хектар инвестирале 2.400 евра за садници, а одделно влегуваат трошоците за анализа на почвата, обработка на земјата и механизацијата. Колку ќе вложиш толку ќе добиеш, земјата секогаш враќа, вели Владимир, кој заедно со својот пријател планираат да подигнат уште еден насад лешници во Светиниколско.

Начинот на одгледување

Лешникот успева на надморска височина до 1.200 метри. Ова дрво има коренов систем до 40 сантиметри кој бара многу вода и затоа најдобро е да расте на места каде што има природна влага. Растението станува плодородно по осмата година. Дваесет години раѓа лешници, а потоа треба да се обнови. Лешникот може да порасне до четири метри висина, а дава род и до 37 килограми од едно стебло.

“За разлика од другите култури, лешникот е отпорен на болести и штетни влијанија. Не бара прскање, а садниците се третираат само превентивно. Лешниците на две години се режат во вид на крошна”, раскажува Владимир.

Владимир лешнициџе ги реже во вид на крошна

Послебербените мерки КЛУЧНИ ЗА ИЗВОЗ

АгБиз програмата на УСАИД организира едnodневна обука за подобрување на послебербените практики и примена на технологии во собирањето, складирањето, чувањето и пакувањето на свежо овошје и зеленчук, наменето за извоз. На обуката присуствуваше Дејвид Пича, меѓународно признат експерт за управување и продажба на свежо овошје и зеленчук, кој го пренесе своето искуство на присутните.

“Импесиониран сум од земјоделството во вашата земја! Имате многу сончеви денови и одлични климатски услови, поволни за одгледување на разни земјоделски производи, кои се барани на пазарите на ЕУ и САД. Со скромни инвестиции во зајакнување на мерките по бербата, македонските производи би можеле успешно да се пласираат во светските малопродажни супермаркети”, вели

Пича, која за време на престојот во Македонија посетил 16 фирми.

На работилницата, на којашто присуствуваша 20 претставници на македонски фирми, беше истакнато дека немањето послебербени мерки го ограничува пазарот. Нивната примена, потенцира Пича, не е скапа инвестиција.

Според него, македонските извозници на свежи производи треба да ги подобрат своите мерки по бербата, вклучувајќи:

- Заштита на производите од сонцето;
- Брз транспорт до паковниот центар;
- Минимизирање на доцнења пред ладење, како и темелно ладење на производот што е можно побрзо;
- Одржување на производот на оптимална температура;
- Користење разладни области во

Дејвид Пича,
меѓународен консултант

текот на товарењето;

- Редување на палетите кон центарот на камионот за подобра циркулација на воздухот;
- Да се избегнат доцнења за време на транспортот и да се следи температурата на производот за време на транспортот.

Гоце Чушков производител на круши

СО ИНТЕНЗИВЕН КРУШКОВ НАСАД МОЖЕ ПРИСТОЈНО ДА СЕ ЖИВЕЕ

Пишува:
Антоанела Димитриевска

Гоце Чушков од Велес ова лето и есен ги бере првите плодови од својот крушков насад, во кој има 480 дрвца на околу 6 декари. Во неговиот овоштарник, кој се наоѓа во близина на Велес во месноста Речани има насадено дрвца со круши од три сорти “јулска шарена”, “вијамовка” и “кантарка” или меѓу народот позната како “калуѓерка”.

“Тука порано со семејството одгледував гладиоли”, вели Чушков. Задоволен е од првите приноси кои се движат по 14 до 20 килограми од дрвце. Годинава ќе има помалку бидејќи е прва родна година и не сакал да префорсира кај дрвцата. Го засадил насадот на алувијална почва, која добро ја изорал и редовно ја наводнува со вода од реката Вардар, а има воедено и систем капка по капка за што добил финансиски средства од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Од министерството даваат субвенции од 80 илајди денари за еден хектар крушов насад, а тоа според агроном Чушков е доволно да се подигне крушков насад. Околу дрвцата Чушков насадил трева.

“Мора да има трева за да е меко, за плодовите кога паѓаат да не се остетат. Треба многу да се внимава и на сортите, кои треба да се поставени во сематски редови, за да има потполно квалитетно опрашување. Кај крушата е важна превентивната работа и треба да биде контролирано. Јас ги прскам крушите четири до пет пати. Иако

долги години имам искуство како стручњак-агроном сепак за секој поголем зафат во мојот крушкарник се советувам и со проф. др. Бранко Балтовски професор по фитопатологија и ентомологија од Земјоделскиот факултет од Скопје, јрвен стручњак кого многу го ценам, а неговите совети злато вредат” вели Гоце.

Најголема опасност по крушата е болеста ервинија до која се суши целото дрвце почнувајќи од листот преку стеблото па се до до коренот. Пред десет години се исушија бројните крушкови насади во земјава. “Моментално во Македонија има недостиг од круша, па затоа често и се увезува, а во големите маркетинг чини и по 100 денари за килограм. Но таа круша е само лична, но го нема квалитетот и вкусот на крушата произведена на македонска почва која е многу вкусна и сочна”, вели Гоце Чушков. Според него од крушите не може луксузно да се живее, но едно стандардно македонско семејство од оваа работа може да си обезбеди пристојна егзистенција.

Внуците ѝ
обожаваше крушите

Препарати од растително потекло

Покрај хемиските препарати, земјоделските производи можат да се заштитат и со препарати од растително потекло. На ваков начин со мали финансиски средства фармерите можат да ги заштитат производите од лисните вошки, зелковиот молец и инсектицидите кои се појавуваат кај растенијата.

Коприва - (Лисни вошки) Во сад од 10 литри се става свежо набрана коприва во количина од 1кг или сува 150 г која може да биде во фаза на цветање, но без семе. Копривата се прелива со вода и тоа 4-5 цм над растението. Пожелно е водата да биде дождовница. Садот се поклопува и се остава да стои 12 до 24 часа. После тој период се цеди течноста и така неразблагена се употребува за прскање. Местата каде што има вошки добро се натопуваат. Прскањето се повторува неколку пати. Во свежо направената чорба се наоѓаат ситни иглички од мравја киселина која ги уништува вошките. Оваа чорба се прави брзо, лесно и е ефтина. Се препорачува кога нападот е мал, а доколку е масовен треба да се користат ефикасни средства

Папрат - (Инсектицид) Во 10 литри вода се става 1 кг свеж папрат или сув 150 г и се остава 24 часа да стои за да омекне. После тоа масата се вари 30 минути и потоа течноста се цеди и лади. Се употребува неразблагена. Се прска во зима на тивко време. Течноста се чува во дрвено или пластично буре.

Домат - (Зелков молец) Се зема 100 г свежи листови од домати, и се поливаат со 1 литар вода. Тие се оставаат да отстојат 3 часа. После тоа водата се употребува за прскање. Се прска секој втор ден додека трае полагањето на јајцата од зелковиот молец. Мирисот на доматиот ја одбива пеперутката на зелковиот молец.

Домат - (Инсектицид) Се зема 2 кг ситно исечкан свеж лист од домати и се прелива со 10 литри 70% алкохол. Почесто се меша и се остава три дена, потоа се цеди екстрактот. Се зема од екстрактот 1 литар и се меша со 1 литар вода и со тој раствор се прскаат цвеќињата и зеленчуците. Посебно е добар за растенијата од фамилијата (Solanaceae-комбир во тек на нападот од компировата златица).

finance
central
europe

THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2004
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2005
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2006
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2007
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2008

 ВАРДАР
ОСИГУРУВАЊЕ

Член на Групацјата triglav

**ОСИГУРАЈ ГО СВОЈОТ КАПИТАЛ,
И ПРЕПУШТИ ГО ВО СИГУРНИ РАЦЕ!**

АГРО ГУМА

ПРОДАЖБА НА

- * ТРАКТОРСКИ
 - * ДАМПЕР
 - * ВИЉУШКАРСКИ
 - * КАМИОНСКИ
 - * ПАТНИЧКИ
 - * ВНАТРЕШНИ
- ГУМИ**

GALAXY
petlas

Бриселска бр.8 - 2/8

тел.: 02/2440 798; 2452 174

моб.: 070/278 209 070/363 848

agrogumaskopje@yahoo.com

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТАНДАРДИ

ISO	9001:2008 22000:2005	14001:2004 13485:2003
HACCP	Прехрамбена индустрија Угостители Мало и Големо продажба	
GLOBALGAP	Свежо Овошје	Житни култури Семенски материјал
HALAL	Стандард за управување со безбедност на храна, комплементарен со HACCP системот, наменет за пазарите со население од исламска вероисповед.	
Органско производство	Контролирано земјоделско производство засновано на пропишани операции и контролирана ограничена употреба на ѓубрива и средства за заштита	

ОБУКИ

Обуки за оценувачи на стандардите : ISO, HACCP, GLOBALGAP
Водени од акредитирани преведувачи од земјата и странство.

Приетните се здобиваат со сертификати
Акредитирани од: IRCA, RABQSA, FAS.
www.fc.com.mk

ОБУКИ

Силажа - храна за повеќе млеко

Најдобро време за правење силажа е кога пченката ќе достигне восочна зрелост, односно да не биде ниту сува ниту водена

Пишува: Алмира Папиќ

Кире вели дека квалитетот на силажата се познава по мирисот, бојата и киселоста. Ако силажата е топла, таа има поголема точка на вриење и може да се расипе. Ако пак е ладна (околу 20-30 целзиусови степени), тогаш е подобра.

Кире Кадински, силажата ја прави од пченка, грашок, јачмен и луцерка. Тој истакнува дека постојат два вида на силажа: висока силажа која се прави од пченка и ниска која се прави од трева.

“Важно за силажата е тоа што материјалот треба да биде добро исечкан од 0,5 до 1,5 см. Fino исечканиот материјал за силажирање животните го конзумираат во поголемо количество. Правењето силажа нема ограничен временски период. Таа зависи од доволната и неопходната зрелост на растенијата”, вели Кире, кој силажата ја употребува само во зимскиот период кога нема зелено силажирана храна. Доколку силажата не е добро направена, може да дојде до закиселување и до болест кај добитокот.

Кире нагласува дека силажата доведува до зголемување на производството на млеко кај кравите.

“Оброците од силажа што им ги давам на молзните крави доведуваат и до производство на 15 литри млеко, а за поголема млечност се дава и концентрат. Сепак, конзумирањето на силажата е ограничено и тоа на 10-20 кг по грло”, вели Кадински, кој не препорачува со силажа да се хранат телиња помлади од два месеца.

Силажата како храна содржи протеини, јаглехидрати и пченка. Притоа, стоката нема проблеми со варење на храната оти протеините, со самото ферментирање на силажата, се претвораат во аминокиселини.

Кире Кадински од селото Пашинорувци, Прилепско, седум години се занимава со производство на силажа, која ја прави со комбајн, специјално наменет за оваа дејност.

“Најдобро време за правење силажа е кога пченката ќе достигне восочна зрелост односно да не биде ниту сува ниту водена. Значи, зрното не треба да прснува кога ќе се стисне, ниту да биде тврдо, туку да биде меко и да има леб (да не биде празно). По жнеењето се носи со трактор до местото за правење силажа. Се транспортира во базенот и се попрскува со 1-1,5% готварска сол од вкупната маса, односно 10-15 кг на еден тон материјал за силажирање. Готварската сол се додава само кога се врши силажирање на пченка без кочани за подобар вкус. Со помош на трактори се гази за да се вакумира. Посебно внимание треба да се обрне на сидовите и подот на базенот со цел да нема никакво оштетување и да не се создадат воздушни џебови. Силажираниот материјал треба убаво да се покрие со најлон, потоа со земја или, пак, со песок со дебелина од 8-10 см за да не дојде во контакт со воздухот. Силажата треба да се остави 3-4 недели за да созрее”, објаснува Кадински.

Колку побрзо и поорганизирано се прави, силажата е поквалитетна.

Сило комбајн во акција

Силажата е оглична и ефичина храна

ProCredit Bank

Со убаво да
се служите!

Во соработка со сите дилери на механизација:
Синлекс-Битола, Евростил-Битола,
Агровојводина-Скопје, Еурополог-Тетово,
БД Интеркар-Скопје, Хемометал-Битола.

КРЕДИТ ЗА АГРОМЕХАНИЗАЦИЈА

- ПОВОЛНИ УСЛОВИ
- МИНИМУМ ДОКУМЕНТАЦИЈА
- БРЗА ПРОЦЕДУРА

02 / 2446 000

„Разубавувачи“ НА ЦВЕЌЕ

Пишува:
Берта Китинска

КОЦЕВ ПЛАНИРА ДА НАПРАВИ ПАЗАР ЗА ЦВЕЌЕ И ВО ЗЕМЈАВА, КАДЕ ШТО СИТЕ ЦВЕЌАРИ ОД МАКЕДОНИЈА И ОД СОСЕДСТВОТО (ОД 5 ЧАСОТ ДО 8 ЧАСОТ НАУТРО) ЌЕ ГО ПРОДАВААТ СВОЕТО ЦВЕЌЕ И ЗЕЛЕНИЛО, НЕ МАЧЕЈЌИ СЕ ДА ОДАТ И ДА ГО НУДАТ ПО ЦВЕЌАРНИЦИТЕ

Леандер, бршлен, стрелиција, панашира и прунус се “зачини” во цвеќарство. Тоа е украсно зеленило без кое не може да се направи букет или да се украси сала за венчавка. Благојче Коцев, веќе седум години, своето семејство го издржува со собирање ваков вид зеленило. “Продавав цвеќе во Бугарија и добив идеја за собирање зеленило во Македонија, знаејќи дека изобилува со најразлични видови. Почнав да собирам листови стрелиција кои можат да се најдат во Гевгелиско. Нив ги продавав на пазарите во Бугарија каде што нема вакви листови”, вели Коцев. 54-годишниот Благојче веќе го продава своето зеленило на нашиот цветен пазар, иако еднаш неделно го посетува бугарскиот

пазар на цвеќе и снабдува 10 ексклузивни цвеќарници во Софија.

Тој објаснува дека зеленилото е отпорно на мраз и на други временски услови, што му ја олеснува работата при транспортот со автобус до Бугарија. Најчесто, зеленилото што го носи на бугарскиот пазар го пакува во голем најлон со седумдесет китки. Една китка од зеленилата има 12 гранчиња. На нашиот цветен пазар ја продава од 40 до 50 денари, во зависност од тоа за кое растение станува збор, а на пазарот во Софија ја продава за 80 денари.

Освен што собира, Коцев ги сади овие растенија. “Во моментов имам насадено леандер, бршлен, прунус, панашира во Катланово. За нивно одгледување не е потребно висо-

ка класа на земја, туку тие бараат посебно внимание. На почеток, бараат многу вода, иако подоцна може да се наводнуваат два пати во годината. Зеленилото се сади еднаш и трае со години”, вели Коцев.

За него, Македонија е балканска Калифорнија во која се сретнуваат најразлични зеленила. Тука виреат шест до седум егзотични зеленила за кои е потребно заштита од атмосферски влијанија.

Во иднина, Коцев планира да направи пазар за цвеќе и во земјава, каде што сите цвеќари од Македонија и од соседството (од 5 часот до 8 часот наутро) ќе го продаваат своето цвеќе и зеленило, не мачејќи се да одат и да го нудат по цвеќарниците. Дури лоцирал и место каде што може да биде сместен пазарот, а тоа е Железничката станица во Скопје. “Оваа идеја ја предложив до надлежните органи и се уште очекувам одговор. Пред неколку години до мојата општина доставив предлог-идеја за нашето маалско напуштено игралиште да биде наменето за неколкудневен саем за цвеќе, каде што може да се донесат цвеќиња и да се разменуваат растенија и информации. Исто така, барав да има аукција, а собраните средства да ги донираме во добротворни цели. Но, оваа идеја не е прифатена”, завршува Коцев.

Од зеленилото може да се заработи

Производство во заштитени простори

ОРАНЖЕРИИ ПЛАСТЕНИЦИ

NetaJET

АГРО ТЕХНОЛОГИЈА

АГРО ИСКУСТВО

АГРО ЗНАЕЊЕ

АГРО ЕКОНОМИЈА

МАГАН МАК

Орце Николов 71

1000 Скопје Р. М

Тел: 02/3216-147

факс: 02/3216-158

Ера Агрина

Во правиме
среќни.
Поврзуваме.
Развиваме.
Тоа сме ние.

МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ЛОЗЈЕ И ОВОШТАРНИЦИ

mbc
multibusiness center

ЕРА Агрина доел Скопје
Телефон 02 321 86 67
Факс 02 321 86 69

LIFESTYLE
NATURAL

Улица Беласица Бр. 2
contact@era-agrina.com.mk

Technology as a passion.

Дистрибутер за Македонија:

АГРОПРОГРЕС дооел,

Краварски пат бб (на патот за Грција) - Битола

Тел..047/208 500 Факс 047 208 515

Во стратегискиот развој на македонското земјоделство најголема важност се дава на лозарството и овоштарството како гранки кои можат најмногу да придонесат за подобрување на состојбата во земјоделството преку извоз на готови производи, главно трпезно грозје, праски, јаболка... За исполнување на оваа национално прифатена стратегија неминовно се јавува потребата од нови лозарски и овоштарски насади, нова современа механизација и нов начин и размислување за обработка на земјата посебно кај крупните лозароовоштари.

Изолирана управувачка платформа

Оптимален одговор на ваквите барања може да биде новата Energy серија на трактори од италијанскиот производител Goldony, во македонски услови наменета за професионални корисници. GOLDONY Energy 80 има две главни карактеристики: нов, четирицилиндрен, доволно моќен 75 КС VM мотор развиен во соработка со познатиот бренд DAIMLER CHRYSLER - Мерцедес и компактни димензии. Токму компактоста го прави специјализиран. За овоштарите е најбитна висината на тракторот (1350 мм до горната точка на воланот) поради ниските гранки. Кај лозарите е најбитна ширината на тракторот (1350 мм крајна ширина) поради ширината на лозовите насади која кај новите насади садени по европски стандарди заради поголеми приноси изнесува 2100 мм. Би го споменал овде уште и радиусот на вртење кој изнесува 3 м.

Сите современи приклучни машини за лозарство и овоштарство можат да се приклучат на овој трактор почнувајќи од влечен 1500 л атомизер со пумпа со капацитет од 150 л/мин, режачка за ластари од предна страна комбинирана со машина за меѓуредна обработка, а особено е погоден поради високиот клиренс

Трактор за професионални корисници

и ниската висина за големи мулцери со димензии од 2,9 м со примена во овоштарството. Без проблем влече и гардова линија со седум тела.

Предни Шелови

Цената на овој трактор во Македонија со вклучено 5% ДДВ изнесува 20.000 евра. Ако се земе предвид поддршката од Владата на РМ со програмата за Рурален развој и рефундирање на средствата од 50%, дисконтниот фонд и можноста од користење на средства со 4% камата - овој трактор повеќе не претставува привилегија само на големите производители или европските фармери.

Кабина

Пишува: Николче Трампевски

Технички податоци

мотор:	VM DAIMLER CHRYSLER - 4 цилиндри сила на моторот 55 Kw (75 КС) при 2.600 врт/мин зафатнина на моторот 3000 ccm 4 цилиндри, водено ладен мотор со директно вбригување на горивото
менувач:	16 брзини (8 напред + 8 назад)
погон:	4 WD
сопирачки:	хидраулични, со независна паркинг - сопирачка
карданско вратило:	вклучување преку независен куплунг 540 / 750 врт/мин
хидраулика:	со регулатор за хидраулика и нивомат
гуми:	назад 320/70x24", напред 240/70x16"
димензии:	должина 3231 мм ширина 1350 мм клиренс 330 мм висина до воланот 1350 мм
тежина:	2000 кг / 2150 со кабина

Автоматско водење на комбајнот со ласерски пилот

Пишува: Проф. д-р Драги Таневски

Автоматското водење на житните комбајни со ласерски пилот е решение од понов датум на компаниите Claas и New Holland. Ласерскиот уред кај житниот комбајн Claas се поставува на

Ласер-пилот кај житниот комбајн New Holland

горниот дел од хедерот над левиот разделувач на житната маса, а кај житниот комбајн New Holland на левата страна на горниот дел од кабината на комбајнот. Уредот е составен од два сензора или очи кои се поместуваат налево и надесно за шест степени во правецот на движењето.

Левиот сензор е емитер, кој ги упатува инфрацрвените зраци со фреквенција од 60 MHz на далечина од 14 м. Десниот сензор е примач, односно тој ги прима зраците кои се рефлектираат од стеблата на житните култури или од самото стрниште. Областа на набљудување со ласерските сензори е на должина од 14 метри и ширина околу 3 метри. За време на работата на ласерскиот уред зраците рефлектираат од стрништето подолго патуваат за разлика од оние од стеблата на нормалниот посев.

Скенирањето на посевот се врши три пати во една секунда, а процесорот ја пресметува оптичката средина врз основа на рефлектираните податоци. Ако добиените податоци се поклопуваат со работ на неокосената житна маса, не доаѓа до корекција на правецот на движењето на комбајнот. Во моментот кога ќе дојде до отстапување од работ, управувачката хидраулика добива наредба за коригирање на правецот налево или надесно.

Покрај препознавањето на работ на посевот по висина, сензорот врши препознавање и по бојата. Тоа овозможува успешно користење на ласерскиот пилот за време на комбајнирање на полегат и заплевен посев и при ноќно комбајнирање.

Ласерскиот пилот обезбедува автоматско водење на комбајнот во работа со целокупниот работен зафат, што најдобро доаѓа до израз кај житните комбајни со поголем работен зафат (над 6 м). Меѓутоа, основна функција на автоматското водење на комбајнот е ослободување на возачот од грижата за постојано следење на широчината на сечењето, со што му се овозможува следење на квалитетот на работата на комбајнот.

Ласер-пилот кај житниот комбајн Claas

Зголемен извозот на краставици од Македонија

Иако извозот на краставици во периодот 2002-2008 не е толку голем, тој сепак има тренд на растење. Во 2005 година имаше мало намалување. Извозот на краставици во 2008 година беше за 25% поголем отколку во 2007 г. и изнесуваше 7 милиони американски долари, додека во 2008 година 8,8 милиони американски долари. Главниот извозен партнер за краставици како и за повеќето од другите земјоделски производи е Србија, вклучувајќи го и Косово. Според статистичките податоци на ОН, Македонија е четврта по ред во извозот на овој производ во Европската Унија. Прва е Турција со 75%, односно 29% од извозот во ЕУ и Русија, Мароко и Јордан со извоз од 5% од вкупната сума.

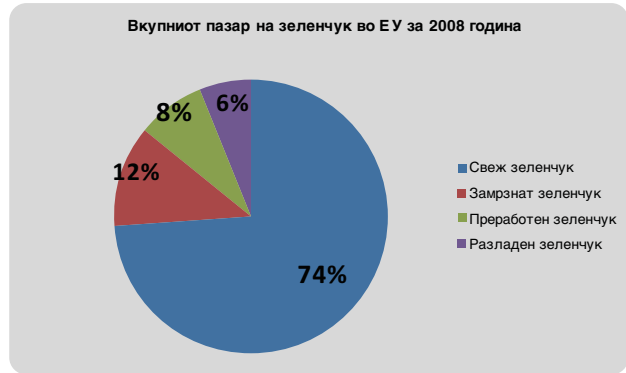

Статистички податоци од ОН
Извор: АгБиз

Зеленчукот зазема 6% од европскиот пазар на храна и пијалаци

Западноевропскиот пазар изнесува 66,4 милијарди евра во 2008 година, според студијата направена од Агенцијата за истражувања и пазари. Зеленчукот зазема 6% од вкупниот пазар на храна и пијалаци, вреден 1,111 милијарди евра. Извештајот предвидува дека пазарот на зеленчук ќе се намалува во просечна годишна стапка од 0,05% помеѓу 2008-2011 година. Свежиот зеленчук учествува со 49,1 милијарди евра или 74% во вкупниот износ на трговија со зеленчук. Извештајот опфаќа 492 холдинг-компани, независни и филијали, кои заедно со 547 компании и големи брендови се поделени по земји и производи. Студијата покрива 15 земји од Западна Европа, Норвешка и Швајцарија. Десет компании-снабдувачи покриваат 16% од пазарот на западноевропски земји. Некои од овие топ-компани се "Бондеј" (Bonduelle) со 4,5% од пазарот и со присуство во 32 од 64 земји, потоа "Корпи Бретав" (Цоопари Бретагне) со 2,7% и "Помона" (Помона) со 1,4%.

www.peppertoday.com

И покрај добрата берба, молдавските лозари се соочуваат со стечај

Ниските цени на грозјето им се закануваат со стечај на многу молдавски лозари и покрај годинашнава добра берба. Винарските визби се презаситени со вино од бербите во претходните години, состојба која придонесува цените на грозјето да бидат ниски. Времето оваа година беше многу подобро од минатата, со помалку врнежи и повеќе сонце. Се очекува дека производството ќе изнесува од 640.000-670.000 тони, од кои околу 100.000-140.000 тони се планира да бидат продадени во Романија и Украина. Бербата на винско грозје минатата година изнесуваше 480.000 тони. Винарските визби во моментот имаат залихи од околу 24-28 милиони литри. Стручните лица предвидуваат дека оваа сезона винското грозје ќе се продава по цена од 10-15 центи од евро по килограм, цена којашто не е доволна да се покријат трошоците. Молдавија започна со извоз на вино во Русија во 2007 година. Претходно на Молдавија ѝ беше забранет извозот во Русија поради испорака на вино за кое се констатира дека не ги исполнува руските стандарди.

www.freshplaza.com

Холандија и Мароко, лидери во извозот на овошје и зеленчук

Холандија и Мароко се водечките извозници на овошје и зеленчук во ЕУ и во земјите надвор од ЕУ. Извозот на овошје и зеленчук од Холандија е зголемен за 15,2%, со рекордни 7.705.600 тони од кои 2.325.404 овошје и 5.380.196 тони зеленчук. Мароко, исто така, постигна рекорд со извоз од 970.287 тони во 2008 година со што извозот е зголемен за 34% во период од четири години. Во 2008 година оваа земја има извезено 621.771 тон зеленчук и 348.516 тони овошје. Други важни извозници коишто не се членки на ЕУ се Израел со 357.268 тони, Египет со 310.664 тони и Турција со 299.472 тона. Јужна Африка, Аргентина, Чиле и Бразил се другите најголеми извозници на овошје во ЕУ.

www.peppertoday.com

Италијанските производители на јаболко бараат пазари надвор од ЕУ

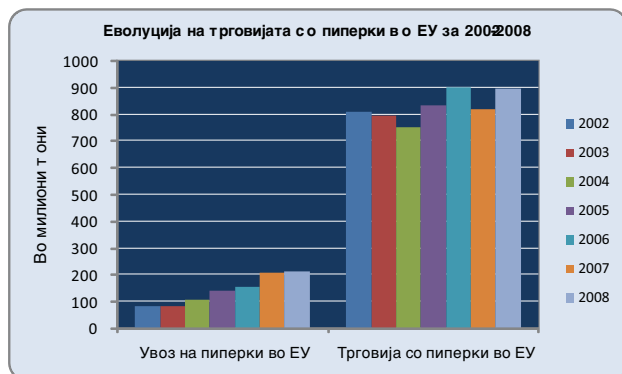
Пет од водечките фирми-производители на јаболко се здружија во нова трговска организација за промовирање на продажбата надвор од границите на ЕУ. Новиот ентитет ќе менаџира со маркетинг на продажбата на јаболко од „ВОГ“, „ВИ.П“, „Мелинда“, „Ла Трентина“. Четири водечки имиња на италијанското јаболко се од североисточниот регион на Трентино и јужен Тирол. Италијанските производители на јаболко разгледуваат можности за проширување кон другите, нетрадиционални пазари како што се Русија, Средниот Исток, Северна Америка и Индија. Во одделна активност, четирите водечки фирми постигнаа договор за отворање заедничка канцеларија за продажба во Москва. Заедно, Трентино и Јужен Тирол се производители на 65% од вкупното производство на јаболка во Италија.

www.fruitnet.com

Трговијата со пиперки бележи зголемување

Вкупната трговија со пиперки во ЕУ во 2008 година, како што може да се забележи и во графиконот подолу, изнесува 894.404 тони и бележи зголемување од 9% во споредба со минатата година. Трговијата на пиперки со земјите надвор од ЕУ изнесува 213.227 тони и бележи зголемување од 5% во споредба со претходната година.

www.pepperstoday.com

Вести од пазарот во Полска

Домат - Цените на домати од оранџери се слични во целата земја. Во првата половина од септември, цената на домати со Б големина, за кои има најголема побарувачка, изнесуваше од 0,40-0,48 евра/кг во картонска амбалажа. Цените на ББ и БББ домати се приближно исти и изнесуваат 0,44-0,48 евра/кг во картонска амбалажа. Од ова може да се види дека најголема е побарувачката за домати со Б големина и нивната цена е еднаква (понекогаш и повисока) од цената на домати со поголеми димензии. **Пиперки** - Во големите производствени региони на благи пиперки (Прзитик и Мазовјетски) цените на белите и зелените пиперки остануваат стабилни. Цената на белите пиперки во картонска амбалажа изнесува 0,61 евра/кг., додека цената на зелените пиперки 0,54 евра/кг. Цената на црвени и жолти пиперки бележи благ пад и изнесува 0,76 евра/кг.

www.fresh-market.pl

Големопродажни цени во Хрватска во септември 2009 (во куни)

Производи	Осијек	Сплит	Загреб
Домати	5,53	5,00	4,50
Пиперки	5,75	5,17	5,50
Пиперки (бабура)	3,83	4,33	4,50
Краставици	4,00	4,83	4,00
Зелка	1,93	2,67	2,00
Печурки	20,67	22,50	18,00
Јаболко Ајдарет	3,53	5,17	4,00
Јаболко Јонаголд	4,00	5,50	4,00
Јаболко Златен делишес	4,67	6,17	4,50
Грозје	8,80	6,50	8,50

1 Еуро - 7.26 Куна

Извор: www.tisup.mps.hr

Големопродажни цени во Србија во септември 2009 (во динари)

Производ	Потекло	Цена
Домати	Домашна	40
Пиперки	Домашна	40
Пиперки (бабура)	Домашна	50
Краставици	Домашна/Македонија	30/25
Зелка	Домашна	20
Јаболко Ајдарет	Домашна	70
Јаболко Црвен Делишес	Италија	100
Грозје бело	Италија	80
Грозје црно	Домашна	80

1 Еуро - 93 динари

Извор: www.stips.minpolj.rs.gov.yu

Големопродажни цени во Албанија во септември 2009 (во Лек)

Производ	Тирана	Фиер	Корча
Јаболко сезонско	56		47
Златен Делишес	57	35	51
Домати	42	23	38
Пиперки (зелена)	51	35	38
Зелка	24	60	20
Краставици	40	32	48

1 Еуро - 132 Лек

Извор: www.mbumk.gov.al

**Големопродажни цени во Подгорица во септември 2009
(во Евра)**

Производ	Мин	Макс	Просек
Јаболко Ајдарет	1,00	1,00	1,00
Јаболко Златен Делишес	0,40	0,40	0,40
Трпезно бело грозје	0,75	1,05	0,90
Трпезно црно грозје (кардинал)	0,70	0,80	0,75
Домати	0,35	0,58	0,47
Пиперка	0,45	0,50	0,48
Пиперка (бабура)	0,60	0,80	0,70
Зелка	0,23	0,28	0,26
Краставици	0,25	0,35	0,30

Извор: www.amiscg.org

**Големопродажни цени во Косово во септември, 2009
(во Евра)**

производ	Приштина	Урошевац	Пеќ
Јаболко	0,75	0,53	0,90
Грозје	0,55	0,65	0,77
Домати	0,40	0,47	0,31
Пиперки (зелена)	0,38	0,45	0,31
Пиперки (сомборка)	0,38	0,54	0,67
Зелка	0,24	0,27	0,14
Краставици	0,33	0,60	0,46

Извор: www.food-ks.org

**Големопродажни цени во Софија во септември 2009
(во лев)**

Производ	Потекло	Цена
Домати	Домашно/Романија/ Грција	0.40/0.63/0.30
Пиперки (зелени)	Домашно	0,65
Пиперки (црвени)	Домашно	1,20
Краставици	Домашно/Грција/Македонија	0.95/1.05/1.25
Зелка	Домашно / Македонија	0,43
Јаболко	Домашно/Грција/ Македонија	0.53/0.90/1.58
Грозје	Домашно/Грција/ Турција	1.15/2.00/1.15
1 Еуро - 1.95 Лев		

Извор: www.slatina-bulgarploд.com

Цени од добиточните пазари во Р. Македонија

Категорија	Сточни пазари			Забеле.	
	Скопје	Кочани	Струмица	Мерка	
Теле 1-6 месеци	мин.	100	130	135	КГ/Ж.м
	макс.	120	150	155	КГ/Ж.м
	најзастап.	120	140	145	КГ/Ж.м
Јуне 6-18 месеци	мин.	100	120	120	КГ/Ж.м
	макс.	120	140	125	КГ/Ж.м
	најзастап.	120	130	125	КГ/Ж.м
Јагниња до 18кг.	мин.	150	160		КГ/Ж.м
	макс.	190	180		КГ/Ж.м
	најзастап.	180	170		КГ/Ж.м
Јагниња над 18кг.	мин.	100	150		КГ/Ж.м
	макс.	150	170		КГ/Ж.м
	најзастап.	140	160		КГ/Ж.м
Прасиња до 20кг.	мин.	140	160	150	КГ/Ж.м
	макс.	160	200	180	КГ/Ж.м
	најзастап.	150	180	160	КГ/Ж.м
Прасиња од 20-35кг.	мин.	130	160		КГ/Ж.м
	макс.	150	180		КГ/Ж.м
	најзастап.	140	170		КГ/Ж.м
Гоеница од 90-110кг	мин.	100	80	100	КГ/Ж.м
	макс.	110	100	120	КГ/Ж.м
	најзастап.	100	90	120	КГ/Ж.м
Јариња	мин.	90	100		КГ/Ж.м
	макс.	110	120		КГ/Ж.м
	најзастап.	100	100		КГ/Ж.м

Малопродажни цени за септември во Р.Македонија

Производ	Класа	Мин. Макс. Најзаст		
		Мин.	Макс.	Најзаст
Домат	Прва	20	35	30
	Втора	15	20	20
Краставица		15	25	20
Бел Пипер		25	30	30
Црвен Пипер		30	40	35
Зелка		15	20	15
Праски		20	40	35
Сливи		15	30	25
Јаболки		25	40	30
Грозје црно		30	40	30
Грозје бело		40	40	40

Големопродажни цени за септември во Р.Македонија

Производ	Класа	Мин. Макс. Најзаст		
		Мин.	Макс.	Најзаст
Домат	Прва	15	20	20
	Втора	10	15	15
Краставица		10	15	10
Бел Пипер		20	25	22
Црвен Пипер		20	25	23
Зелка		10	20	13
Праски		25	35	28
Сливи		15	25	20
Јаболки		25	35	25
Грозје црно		20	35	22
Грозје бело		30	35	30

Извор: www.mzsv.gov.mk ЗПИС-Пазарни информации

ВИСТИНСКИ **ПАРТНЕР**
НА ВАШИОТ **БИЗНИС!**

 КРЕДИТИ ДО 300.000 ДЕНАРИ

АГРО КРЕДИТ
за земјоделци

Скопје – Центар
ул. Рампо Левката 14
тел: 02/ 30 93 371

Скопје – Шуто Оризари
ул. Гарибалди 25
тел: 02/ 26 51 269

Струмица
ул. Дебарска 6
тел: 034/ 34 01 67

Гостивар
ул. ЈНА 21
тел: 042/ 22 10 17

Велес
ул. Владимир Назор 28
тел: 043/ 21 18 18

Кочани
ул. Димитар Влахов 72
тел: 033/ 27 85 56

Битола
ул. Жикица Јовановиќ-Шпанац 146 а
тел: 047/ 20 37 25

Прилеп
кеј 9-ти Септември 36
тел: 048/ 42 77 14

www.horizonti.org.mk

**finance
central
europe**

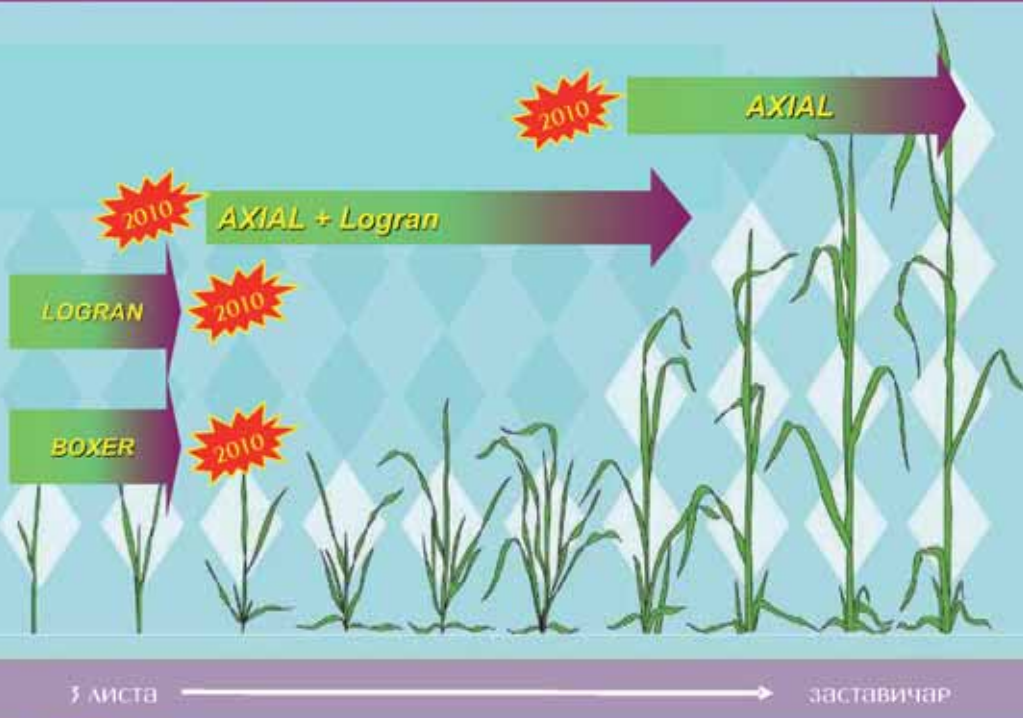
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2004
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2005
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2006
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2007
THE BEST INSURANCE COMPANY IN MACEDONIA 2008

ВАРДАР
ОСИГУРУВАЊЕ

Член на Групацјата trigla

**ОСИГУРАЈ ГО СВОЈОТ КАПИТАЛ,
И ПРЕПУШТИ ГО ВО СИГУРНИ РАЦЕ!**

LOGRAN

LOGRAN - дава сигурна контрола на широк спектар дикотиледонски плевели и споредно дејство на некои тревни плевели (*Lolium, phalaris* и *bromus*). Може да се употребува во сите житарици (толерантен е кон сите видови). Ефектите од делувањето се видливи во период од 1 до 3 недели по третирањето, а најдобро делува на млади плевели кои се во активна фаза на растење. Ниски дози на употреба - контрола за цела сезона. Флексибилно време на третирање - "pre & post emergence".

BOXER

BOXER - хербицид за "pre" или "early post emergence" употреба и контрола на широк спектар тревни (*Apera, Alopecurus, Lolium, Poa*), а споредно дејство и на некои широколисни плевели (*Gallum, Veronica*). Може да се употребува во сите озими житарици (и компир). Делува почвено (при рана употреба) и фолијарно (при употреба по никнење). Голем број на регистрацији во Западна и Северна Европа. Во комбинација со **LOGRAN** даваат извонредно решение за рано сузбивање на плевелите во ситуација кога **DICURAN FORTE** веќе е забранет за употреба.

AXIAL

AXIAL - хербицид за контрола на широк спектар тревни плевели (*Apera, Avena, Alopecurus, Lolium, Phalaris, Setaria, Echinochloa, Poa*). Може да се употребува во сите озими и јари житарици вклучувајќи го и јачменот. Компатибилен со хербициди за широколисни плевели. Во комбинација со **LOGRAN** даваат извонредно решение за пролетно сузбивање на плевелите. Извонреден хербицид за корективно третирање против тревни плевели во пролет (од братимење па се до појава на заставичар).

Premis[®] 25 FS

системичен фунгицид
за третирање на **семе**

Premis 25 FS е системичен фунгицид со заштитно, куративно и ерадикативно дејствување кој се користи за третирање на семето кај житариците.

Premis 25 FS се користи за третирање на семињата на пченицата и јачменот со цел да се сузбијат предизвикувачите на: гламници (*Tilletia tritici*, *Tilletia caries*), прашна гламница (*Ustilago nuda*), *Septoria tritici*, *Septoria nodorum*, *Fusarium spp.*, *Helminthosporium spp.*

Premis 25 FS содржи активна материја тритиконазол (25g/l). Формулиран е во облик на концентрирана суспензија за третирање на семе, со црвена боја.

ОРИГИНАЛЕН ПРОИЗВОД
СО ВРВЕН КВАЛИТЕТ

ХЕМОМАК ПЕСТИЦИДИ

Поштенски фах 11

1400 Велес, Македонија

тел: 043/212-552; 212-553

факс: 043/243-210

e-mail: hemomak@mt.net.mk

 BASF

The Chemical Company